

Advies nr 42/2018 van 23 mei 2018

Betreft: Advies omtrent een ontwerptekst tot wijziging van de wet *betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen*, gecoördineerd op 14 juli 1994 (CO-A-2018-027)

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, Mevr. M. De Block, ontvangen op 20/03/2018;

Gelet op het verslag van de heer Dirk Van Der Kelen;

Brengt op 23 mei 2018 het volgend advies uit:

VOORAFGAANDE OPMERKING

De Commissie vestigt er de aandacht op dat er recent nieuwe Europese regelgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens werd uitgevaardigd: de algemene Verordening betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en de Richtlijn voor Politie en Justitie. Deze teksten verschenen in het Europese Publicatieblad van 4 mei 2016^[1].

De verordening, meestal AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) genaamd, is van kracht geworden twintig dagen na publicatie, nl. op 24 mei 2016 en wordt, twee jaar later, automatisch van toepassing: 25 mei 2018. De richtlijn voor politie en justitie moet via nationale wetgeving omgezet worden tegen uiterlijk 6 mei 2018.

Voor de Verordening betekent dit dat vanaf 24 mei 2016, en gedurende de termijn van twee jaar voor de tenuitvoerlegging, op de lidstaten enerzijds een positieve verplichting rust om alle nodige uitvoeringsbepalingen te nemen en anderzijds ook een negatieve verplichting, de zogenaamde "onthoudingsplicht". Laatstgenoemde plicht houdt in dat er geen nationale wetgeving mag worden uitgevaardigd die het door de Verordening beoogde resultaat ernstig in gevaar zou brengen. Ook voor de Richtlijn gelden gelijkaardige principes.

Het verdient dan ook aanbeveling om desgevallend nu reeds op deze teksten te anticiperen. En het is in de eerste plaats aan de adviesaanvrager(s) om hier rekening mee te houden in zijn (hun) voorstellen of ontwerpen. De Commissie heeft in onderhavig advies, in de mate van het mogelijke en onder voorbehoud van mogelijke bijkomende toekomstige standpunten, alvast gewaakt over de hoger geschetste negatieve verplichting.

^[1] Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)

Richtlijn (EU) van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L:2016:119:TOC>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2016%3A119%3ATOC>

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid (hierna “de aanvrager”) verzoekt om het advies van de Commissie aangaande een ontwerptekst tot wijziging van de wet *betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen*, gecoördineerd op 14 juli 1994 (hierna “het Ontwerp”), die tot doel heeft om de finaliteiten waarvoor persoonsgegevens van de verzekeringsinstellingen (hierna “de VI”) aan het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (hierna “het RIZIV”) kunnen worden overgemaakt, uit te breiden. Op basis van het ontwerp zou met name ook de Dienst voor uitkeringen van het RIZIV toegang krijgen tot de kwetsieve gegevens, waar dit vandaag beperkt is tot de Dienst voor geneeskundige verzorging, de Dienst voor administratieve controle en de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle¹.
2. De Commissie verleende op 14 juni 2017 haar advies nr. 29/2017 betreffende een eerder voorstel tot wijziging van de wet *betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen*, gecoördineerd op 14 juli 1994. Het toenmalige wijzigingsvoorstel – dat intussen, zij het in aangepaste vorm, effectief door de wet van 11 augustus 2017 in voornoemde wet van 14 juli 1994 werd ingevoegd – strekte ertoe om het principe te veralgemenen dat het RIZIV toegang heeft tot bepaalde gegevens waarover de VI beschikken in het kader van hun wettelijke opdrachten. Door de aanpassingen die door de wet van 11 augustus 2017 werden doorgevoerd, kregen drie diensten van het RIZIV (cf. supra randnummer 1) effectief toegang tot de VI-gegevens met het oog op de vervulling van welbepaalde opdrachten en ingevolge het Ontwerp zou daar nu dus een vierde dienst bijkomen.
3. In de Memorie van Toelichting bij het Ontwerp wordt de noodzaak om de toegang uit te breiden tot de Dienst voor uitkeringen van het RIZIV als volgt gemotiveerd (en deze motivatie ligt in lijn met argumenten die eerder² voor de drie andere toegangsgerechtigde diensten van het RIZIV werden aangevoerd): *“Voor de uitoefening van zijn opdrachten bepaald in de artikelen 78 en 111 van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994, evenals in het kader van zijn opdrachten die voortvloeien uit het internationaal recht zoals bijvoorbeeld omschreven in de Verordening (EG) nr. 883/2004 van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, heeft de Dienst voor uitkeringen de bedoelde gegevens van*

¹ Concreet bezorgen de VI's de gegevens via het Intermutualistisch Agentschap (IMA) aan het RIZIV. De gegevens worden echter voorafgaandelijk gecodeerd door de VI's en overgemaakt aan een intermediaire organisatie die ze een tweede keer codeert alvorens het IMA ze ontvangt. In welomschreven gevallen bestaat de mogelijkheid om de dubbel gecodeerde gegevens te ontsleutelen tot het Identificatienummer van de Sociale Zekerheid (zogenaamd “INSZ”) van de betrokken verzekerde en om het INSZ te ontsleutelen tot de identiteit van de natuurlijke persoon.

² Zie Memorie van Toelichting bij de wet van 11 augustus 2017 (DOC 54 2599/001, p 40-41).

persoonlijke aard van de verzekeringsinstellingen nodig. Zonder deze gegevens kan de Dienst zijn wettelijke opdrachten niet uitoefenen. Vandaag worden deze gegevens bij alle verzekeringsinstellingen afzonderlijk opgevraagd. De gegevensstroom via het IMA kan de gegevens sneller en rechtstreeks ter beschikking van de Dienst stellen. Op die manier kan de Dienst sneller en efficiënter optreden, hetgeen van belang is in het kader van het beheer van het budget van de verplichte verzekering, evenals bij de behandeling van de gegevens over de toepassing van het internationaal recht zoals omschreven in de Verordening (EG) nr. 883/2004 (bijvoorbeeld, de informatie over het al dan niet bestaan van een cumulatie met de prestaties toegekend krachtens een andere Belgische of een vreemde wetgeving, de informatie over de aard van deze cumulatie en het bedrag van deze prestaties)."

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

A. Opvolging van advies nr. 29/2017

4. In haar advies nr. 29/2017 was de Commissie kritisch ten aanzien van het toenmalige wijzigingsvoorstel, aangezien³:
 - er qua doeleinden waarvoor de gegevens zouden gebruikt worden, enkel werd verwezen naar het wettelijk takenpakket van het RIZIV, terwijl dit takenpakket ruim was en dat het sterk uiteenlopende finaliteiten omvatte;
 - het louter op basis van het toenmalige wijzigingsvoorstel niet mogelijk was om een degelijke proportionaliteitstoets uit te voeren, gelet op het feit dat bijvoorbeeld niet elke dienst binnen het RIZIV toegang nodig heeft tot dezelfde gegevens, terwijl deze onderscheiden finaliteiten niet apart waren uitgewerkt en gelet op het feit dat de in het ontwerp geviseerde gegevenscategorieën bovendien ook bijzonder ruim waren;
 - er nergens werd aangegeven onder welke vorm de gegevens zouden verwerkt worden (gecodeerd of niet-gecodeerd).

5. De Commissie stelt vast dat het toenmalige wijzigingsvoorstel nog grondig werd bijgesteld. In de uiteindelijke tekst van de wet van 11 augustus 2017 is met name rekening gehouden met de meeste opmerkingen uit haar advies nr. 29/2017. Ze vestigt er de aandacht op dat twee opmerkingen niet meegenomen werden (of dat blijkt althans toch niet uit de definitieve tekst) en ze verzoekt om deze alsnog in rekening te nemen. Het betreft met name de volgende twee punten⁴:

³ Randnummer 6 van advies nr. 29/2017.

⁴ Randnummers 8 & 9 van advies nr. 29/2017.

- De Commissie stelde voor om het RIZIV slechts van de VI-gegevens gebruik te laten maken als de vooropgestelde doeleinden niet via andere, minder privacy-intrusieve instrumenten (zoals bv. de Permanente Steekproef) kunnen verwezenlijkt worden;
- Voor wat de gevallen betreft waarin het RIZIV over niet-gecodeerde VI-gegevens dient te beschikken, stelde de Commissie zich de vraag of de tussenkomst van het IMA – dat instaat voor de codering van de gegevens – in dergelijke situaties wel noodzakelijk was, gelet op het feit dat de gegevens dan achteraf moeten gedecodeerd worden. Met andere woorden: in de hypothese dat de tussenkomst van het IMA overbodig zou geweest zijn in die gevallen – omdat het RIZIV voor sommige taken toch over niet-gecodeerde gegevens moet beschikken (en codering door het IMA dus zinloos leek) – leek het vanuit proportionaliteitsoverwegingen aangewezen om de gegevens rechtstreeks vanuit de VI over te maken aan het RIZIV.

B. Opmerkingen op het ontwerp

6. De Commissie constateert dat in het ontwerp gepoogd wordt om de finaliteiten af te bakenen waarvoor de Dienst voor uitkeringen van het RIZIV de gegevens van de VI zal kunnen raadplegen. Die raadpleging zal met name mogelijk zijn voor de opdrachten inzake de administratie van de uitkerings- en moederschapsverzekering, voor de opdrachten *“die voortvloeien uit de internationale rechtsorde zoals omschreven in de Verordening nr. 883/2004 van 29 april 2004 (...)”* en voor de opdrachten die voortvloeien uit *“de verschillende internationale socialezekerheidsverdragen die het Koninkrijk België heeft gesloten”*.
7. Betreffende de doorgifte van gegevens op basis van *“internationale socialezekerheidsverdragen”*, vestigt de Commissie de aandacht op Hoofdstuk V van de AVG. De bepalingen in dit hoofdstuk dienen met name gerespecteerd te worden in de gevallen waarin het RIZIV persoonsgegevens zou doorgeven aan niet-EU landen of aan internationale organisaties.
8. Daarnaast stelt de Commissie meer in het algemeen vast dat ook in de bestaande tekst van artikel 9quater van de wet van 14 juli 1994 vrij veel marge wordt gelaten aan het RIZIV om gegevens te decoderen, aangezien enkel de doeleinden worden vermeld waarvoor decoding mogelijk is, zonder dat hierbij de nuance wordt gemaakt dat het ook in het kader van die doeleinden niet in alle gevallen noodzakelijk is om tot decoding over te gaan.
9. Gelet op de bovenstaande vaststellingen, pleit de Commissie er voor om als principe in het Ontwerp op te nemen dat de decoding van de dubbel gecodeerde VI-gegevens beperkt

dient te blijven tot de gevallen waarin dit strikt noodzakelijk is om bepaalde wettelijke doeleinden te verwezenlijken. Concreet adviseert ze om de laatste alinea van §1 van artikel 9quater als volgt aan te vullen (zie onderlijnde passage)⁵: *“De gegevens kunnen enkel gedecodeerd worden wanneer dit noodzakelijk is voor de in §2, 1° en 2° bedoelde wettelijke doeleinden.”*

10. Volledigheidshalve wijst de Commissie er ook op dat de diensten van het RIZIV, in de gevallen waarin zij tot decodering overgaan, steeds dienen te motiveren waarom dit noodzakelijk is en dat ze deze motivering zorgvuldig dienen bij te houden in het kader van de verantwoordingsplicht zoals voorzien in de artikelen 5.2. en 24.1. AVG. Het is ook evident dat de functionaris voor gegevensbescherming (DPO) van het RIZIV hier nauw dient te worden bij betrokken⁶.
11. Tot slot vestigt de Commissie de aandacht op artikel 22 AVG, dat in een principiële verbod voorziet om betrokkenen te onderwerpen aan geautomatiseerde individuele besluitvorming, tenzij hiervoor een grondslag wordt vastgelegd in het nationaal recht én er in passende maatregelen wordt voorzien ter bescherming van de rechten en vrijheden en van de gerechtvaardigde belangen van de betrokkenen. De Commissie heeft op basis van de adviesaanvraag geen concrete indicaties dat er in onderhavig geval sprake zal zijn van geautomatiseerde individuele besluitvormingen door het RIZIV, maar zij verzoekt om conform artikel 22 AVG te handelen mocht het toch de bedoeling zijn om dergelijke besluitvormingsprocedures te implementeren.

⁵ Deze aanvulling zou overigens beter aansluiten met de uitleg die hierover in de Memorie van Toelichting bij de Wet van 11 augustus 2017 wordt gegeven: *“Wanneer het nodig is, zullen de gegevens omgezet worden in een leesbare vorm (...)”* (DOC 54 2599/001, p 41).

⁶ Artikel 38.1. AVG.

OM DEZE REDENEN,

Brengt de Commissie een **gunstig** advies uit op het haar voorgelegde artikel uit het voorontwerp van wet houdende diverse bepalingen inzake gezondheid, op voorwaarde dat rekening wordt gehouden met bovenstaande opmerkingen, in het bijzonder:

- Alsnog passend gevolg verlenen aan twee opmerkingen die de Commissie reeds in haar advies nr 29/2017 heeft gemaakt (cf. randnummer 5);
- Naleving van Hoofdstuk V van de AVG in de gevallen waarin het RIZIV op grond van internationale verdragen persoonsgegevens zou doorgeven aan niet-EU landen of aan internationale organisaties (cf. randnummer 7);
- Het principe voorop stellen dat decodering van de VI-gegevens enkel kan in de gevallen waarin dit noodzakelijk is (cf. randnummers 9-10).

De Wnd. Administrateur,

De Voorzitter,

(get.) An Machtens

(get.) Willem Debeuckelaere